

Vragen en antwoorden over OHSAS 18001-certificatie

Vragen gesteld op de Landelijke dag Inspectie SZW / Directie Arbeidsomstandigheden op 5 maart 2012

versie 15 maart 2012

1. Waarom is een audit gepland en worden geen onaangekondigde audits uitgevoerd?

Een belangrijk onderdeel van certificatie-audits is dat verschillende personen binnen de organisatie worden geïnterviewd om de werking van het managementsysteem in de praktijk te toetsen. Het voordeel van een geplande controle is dat de personen ook aanwezig zijn. Daarnaast moet op basis van registraties de werking van het managementsysteem in het verleden aantoonbaar zijn. Nadeel van de geplande controle is misschien dat de werkvloer wat beter is opgeruimd, dit neemt niet weg dat bedrijven die het niet structureel op orde hebben snel door de mand zullen vallen.

2. Wordt het certificaat ook ingetrokken bij overtredingen?

Een certificatie-instelling beoordeelt primair de werking van het managementsysteem. Onderdeel van het managementsysteem is dat het bedrijf moeten kunnen aantonen dat de naleving van wet- en regelgeving is geborgd. De certificatie-instelling toetst dit steekproefsgewijs. Wanneer er dan overtredingen aan het licht komen beoordeelt de certificatie-instelling wat de organisatie daar binnen het managementsysteem mee heeft gedaan.

Vragen die dan spelen zijn: heeft het bedrijf geanalyseerd wat de oorzaak is; hoe is er intern gecommuniceerd (weet de directie het?); moet de overheid worden geïnformeerd en is dat ook gedaan; zijn er afspraken gemaakt met de overheid over het vervolg; zijn er adequate maatregelen genomen om herhaling te voorkomen en (indien van toepassing) schade te herstellen. Wanneer de voorgaande punten niet adequaat zijn uitgevoerd wordt een afwijkingsrapport geschreven. Afhankelijk van de ernst krijgt het bedrijf de mogelijkheid dit te herstellen. Wanneer dit vervolgens ook niet gebeurt wordt een certificaat geschorst of niet verlengd.

Overtredingen zijn op zichzelf dus geen reden om een certificaat in te trekken. Het structureel niet naleven van wet- en regelgeving is een signaal dat het managementsysteem niet aan de eisen voldoet. Het niet voldoen aan de eisen van de norm voor het managementsysteem is de reden om een certificaat in te trekken of te schorsen.

3. Er zijn 5 bedrijven met certificaat in top-10 van de Transparantiebenchmark. Waar zijn de andere gecertificeerde bedrijven?

In totaal zijn er (op 13 maart 2012) 235 organisaties met een OHSAS 18001 certificaat geregistreerd in de database van SCCM. Onder deze certificaten vallen in totaal circa 650 vestigingen. Zoals ook toegelicht bij vraag 5 kunnen organisaties zelf kiezen op welke manier zij het managementsysteem en de certificatie inrichten.

Het ministerie van Economische Zaken houdt de zogenaamde Transparantiebenchmark bij. Er zijn circa 500 bedrijven geselecteerd waarvan jaarlijks de transparantie ten aanzien van duurzaam ondernemen wordt beoordeeld. Er zijn verschillende beoordelingspunten, deze leiden tot een puntenscore. SCCM heeft geanalyseerd in hoeverre de bedrijven op deze benchmark ook gecertificeerde milieu- en/of arbomanagementsystemen hebben. Uit de analyse komt naar voren dat er een direct verband is tussen de hoogte van de score en de aanwezigheid van certificaten. Van de 10 bedrijven die het hoogst hebben gescoord heeft 50% een OHSAS 18001-certificaat en 90 % een ISO 14001-certificaat. Van de zogenaamde 'koplopers' (de bovenste 45 bedrijven) heeft 20% een OHSAS 18001-certificaat en 61% een ISO 14001-certificaat.

4. Wie draagt de kosten voor certificering en hoe hoog zijn deze?

Het bedrijf betaalt de kosten voor certificering. OHSAS 18001-certificatie gebeurt op vrijwillige basis. Er zijn richtlijnen voor het bepalen van de tijdsbesteding voor OHSAS 18001-certificatie (zie www.sccm.nl). Belangrijke criteria zijn:

- De aard van de activiteiten en het aantal en ingewikkeldheid van de arbogevaren dat aan de orde is. In het certificatieschema van SCCM is dit uitgewerkt.
- Het aantal werknemers, aantal vestigingen.
- De aard van de processen (wel/niet ploegendiensten, repeterende werkzaamheden etc.)
- Het wel of niet gecombineerd auditen van meerdere managementsystemen tijdens dezelfde audit.

Certificatie verloopt in een cyclus van drie jaar. Na de initiële certificatie is er na het 1^e en 2^e jaar een controleaudit. Aan het eind van het 3^e jaar is er herbeoordelingsaudit. In de regel is een controleaudit circa 1/3 van de tijd van een initiële audit. Een herbeoordelingsaudit is ongeveer 90% van een initiële audit. Een initiële audit is minimaal 2 dagen en een controleaudit minimaal 1 dag. De omvang is verder sterk variërend en kan oplopen tot tientallen dagen. De kosten zijn afhankelijk van het dagtarief dat een CI hanteert voor de auditors. Dit ligt in orde van grootte van € 1.000,-.

5. Wordt een OHSAS-certificaat gegeven aan één of aan meerdere locaties / vestigingen?

Een certificaat is gekoppeld aan een organisatorische eenheid. Een organisatie kan vervolgens betrekking hebben op zowel één locatie/vestiging als op meerdere locaties/vestigingen. Zeker bij grotere organisaties kan de organisatie zelf een keuze maken op welk niveau het gecertificeerd wil worden (bijvoorbeeld op concern of op business unit of op een lokale eenheid). Op elk certificaat staat de organisatie, de activiteiten die onder het certificaat vallen, de plaats van de (hoofd)vestiging en eventuele nevenvestigingen. Een organisatie kan er voor kiezen om niet alle activiteiten onder het certificaat te laten vallen, daarom is het belangrijk om naar de activiteiten op het certificaat te kijken.

6. Is er ook tijdens de audit ruimte voor het toetsen van de arbeidsomstandigheden in de praktijk?

Een certificatie-instelling (CI) beoordeelt het managementsysteem. Binnen het managementsysteem moeten de mogelijke gevaren en risico's zijn vastgelegd en geëvalueerd. Vervolgens worden er op basis van de evaluatie doelstellingen geformuleerd om de risico's te beperken. Hiervoor zijn organisatorische en technische maatregelen nodig. Een certificatie-instelling zal bij elke audit interviews houden en een loopronde doen. Wanneer er dan zaken opvallen ten aanzien van de arbeidsomstandigheden zullen vragen worden gesteld: ik zie ..... hebben jullie dit mogelijk gevaar onderkend? Waar staat dat in het managementsysteem? Welke maatregelen zijn genomen? etc. Constateringen op de werkvloer worden direct gekoppeld aan de wijze waarop deze in het managementsysteem zijn opgenomen. Een belangrijk deel van de audits bestaan uit het steekproefsgewijs beoordelen of alle arbogevaren en risico's zijn onderkend en de beoogde voorzieningen ook functioneren. Alleen door het nemen van deze steekproeven kan een uitspraak worden gedaan over het functioneren van het arbomanagementsysteem.

In het geval een auditor tijdens steekproeven of een organisatie rondgang constateert dat er zich levensbedreigende gevaarlijke situaties voordoen is de CI, op basis van het SCCM-certificatieschema, verplicht om de directie en de personeelsvertegenwoordiging (OR) hiervan direct op de hoogte te stellen. Uiteraard heeft dit ook consequenties voor het certificatieproces.

7. Beconcurreren de certificatie-instellingen elkaar en zo ja, waarop? Gaat dit ten koste van de kwaliteit?

Het begint ermee dat niet elke certificatie-instelling (CI) voor elk bedrijf kan certificeren. Een CI wordt geaccrediteerd per sector en moet aantonen dat er auditors zijn die ook gekwalificeerd zijn voor een sector.

Meestal zijn er meerdere CI's voor één sector geaccrediteerd en moet een bedrijf een keuze maken. Bij de keuze van een CI spelen verschillende factoren een rol:

- Ervaring van de CI in de sector.
- Kwaliteit van de auditors.
- Aanpak van de CI (een CI kan in de wijze van auditen eigen accenten leggen).
- De prijs.

De prijs wordt bepaald door het dagtarief en het aantal benodigde dagen. Voor het aantal dagen zijn richtlijnen (zie vraag 4). In deze richtlijnen is enige speelruimte. Bijvoorbeeld wanneer auditors meerdere managementsystemen tegelijkertijd kunnen auditeren. Een belangrijk onderdeel van het toezicht door de Raad voor Accreditatie is de beoordeling of de richtlijnen voor de tijdsbesteding goed worden gehanteerd.

Uiteraard speelt de prijs een rol bij de keuze van een CI, het zijn echter ook andere factoren die een rol spelen. Het zal van bedrijf tot bedrijf verschillen welke belang de verschillende factoren een rol bij de keuze spelen.

8. Hoe onafhankelijk zijn certificatie-instellingen wanneer deze door een bedrijf worden betaald?

Gezien de commerciële relatie die een certificatie-instelling (CI) en een bedrijf hebben is de onafhankelijkheid een belangrijk aandachtspunt. Daar vallen verschillende dingen over te zeggen:

- De CI's moeten een eigen commissie hebben waarin buitenstaanders zitten die de onafhankelijkheid beoordelen.
- De CI's staan onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (als ZBO gelieerd aan het ministerie van Economische zaken). De Raad voor Accreditatie loopt mee met audits en beoordeelt auditrapporten.
- Bij elke audit wordt beoordeeld of auditors geen andere banden hebben met het te beoordelen bedrijf die een onafhankelijke beoordeling in de weg staan.
- CI's hebben er zelf belang bij om onafhankelijk te zijn, negatieve publiciteit zal hun naam aantasten.
- In het geval van OHSAS 18001 is in het certificatieschema opgenomen dat de certificatie-instelling bij elke audit ook de personeelsvertegenwoordiging de gelegenheid geeft om aandachtspunten naar voren te brengen.
- Op verschillende plaatsen zijn er klachtenprocedures waarbij het functioneren van een CI aan de orde kan worden gesteld.

Op deze manier zijn verschillende 'checks en balances' ingebouwd om de onafhankelijkheid te borgen. Daarbij is ook belangrijk dat bedrijven zich vrijwillig voor OHSAS 18001 laten certificeren en er belang bij hebben dat de audit ook voor een bedrijf zelf toegevoegde waarde heeft.

9. Leiden inspecties door de Inspectie SWZ bij gecertificeerde bedrijven tot afhandeling zonder handhaving?

Ook wanneer een bedrijf gecertificeerd is en fouten maakt is handhaving op zijn plaats. Wat wel voorstelbaar is dat de aanwezigheid van een goed managementsysteem een rol speelt bij de wijze van beoordeling. Op het moment dat een bedrijf zich proactief en transparant opstelt is het verdedigbaar dat een bedrijf bijvoorbeeld tijd krijgt om een probleem op te lossen. Ook zijn er voorbeelden dat bij een ongevalsonderzoek de schuldvraag anders wordt beoordeeld op het moment dat een bedrijf kan laten zien dat het arbobeleid goed in elkaar zit en goed wordt uitgevoerd. Ondanks een goed arbomanagementsysteem kan het voorkomen dat een incident zich voordoet. De aanwezigheid van een gecertificeerd arbomanagementsysteem helpt dan om de kwaliteit van het beleid te onderbouwen en zorgt vaker voor een adequate afhandeling van het incident.

10. Kun je ergens een klacht indienen wanneer een bedrijf toch slecht presteert?

Er zijn op verschillende plaatsen klachtenprocedures. Afhankelijk van de aard van de klacht kunnen deze worden ingediend bij het betrokken bedrijf, de certificatie-instelling, de Raad voor Accreditatie of bij SCCM als schemabeheerder. Een vast onderdeel van audits van een certificatie-instelling is de werking van klachtenprocedures. Hetzelfde geldt voor een audit van de Raad voor Accreditatie bij certificatie-instellingen. Het is altijd mogelijk om bij SCCM te informeren naar de wijze waar een klacht het best kan worden ingediend. Klachten gericht aan de certificatie-instelling kunnen ook via SCCM worden ingediend. Dit heeft als voordeel dat SCCM ook de afhandeling van de klacht volgt.

11. Hoe werkt een arbomanagementsysteem en certificatie bij bedrijven die niet op een vaste locatie werken (bijvoorbeeld bouwbedrijven)?

De risico identificatie en evaluatie zal bij deze bedrijven in twee stappen worden uitgevoerd. Er zal een 'generieke' identificatie en evaluatie plaatsvinden die voor het bedrijf als geheel van toepassing zijn. Vervolgens zal voor elk project afzonderlijk worden bepaald of de 'generieke' identificatie en evaluatie ook geldig is voor het specifieke project. Misschien zijn er andere risico's aan de orde of moeten ze anders worden gewaardeerd. Hetzelfde geldt voor organisatorische en technische maatregelen die moeten worden genomen. Organisatorisch zal duidelijk moeten zijn hoe de verantwoordelijkheden voor het betreffende project liggen. Bij interne audits zal de organisatie moeten beoordelen of het managementsysteem ook op projectniveau aan de eisen voldoet. Dit geldt ook voor de certificatie-instelling. Deze zal substantieel van de tijd besteden aan het bezoek van de projecten om daar de implementatie van het managementsysteem te beoordelen.

Op de website van SCCM (www.sccm.nl) is veel informatie opgenomen over managementsystemen en de certificatie ervan, onder andere:

- [Achtergrondinformatie](#) over [invoering managementsystemen](#) en [certificatie](#);
- Voorbeelden in de vorm van [informatiebladen](#) (bv. [naleving wet- en regelgeving met OHSAS 18001](#); [OHSAS 18001 bij een klein bedrijf](#));
- [Certificatieschema OHSAS 18001](#);
- [Database met gecertificeerde organisaties](#).

Voor beantwoording van andere vragen of toelichting op bovenstaande vragen kan contact worden opgenomen met SCCM via info@sccm.nl of frans.stuyt@sccm.nl. SCCM is telefonisch bereikbaar op 070-3623981.